

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๖๑

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสาม หรือไม่

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสาม หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีใช่เหตุอันสมควร ผู้นั้น ถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๓) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

(๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) เป็นการจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง และคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งการจำกัดสิทธิดังกล่าวมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า จะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ วรรคสาม ที่กำหนดว่า ผู้ซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติหรือไม่ เมื่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยมีได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจถูกจำกัด “สิทธิ” บางประการ ดังนั้น สิ่งที่จะถูกจำกัดได้นั้นจะต้องเป็น “สิทธิ” เท่านั้น บทบัญญัติกฎหมายที่ออกมาตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจไว้ นั้น สามารถที่จะออกข้อจำกัดได้ภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เท่านั้น จึงมีข้อพิจารณาต่อไปว่า การที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) กำหนดให้ตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งไว้ นั้น จะเป็นการบัญญัติจำกัดประโยชน์อื่นนอกเหนือจาก “สิทธิ” ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่

คำว่า “สิทธิ” ในที่นี้ หมายถึง อำนาจหน้าที่ที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย การที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้จำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งนั้น จะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นด้วยหรือไม่ หากมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นด้วยแล้ว ก็จะเป็นการออกนอกขอบเขตที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ ให้อำนาจไว้ อันจะทำให้ขัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง^๑ ทั้งยังเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕^๒ ด้วย เพราะฉะนั้นหากเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่นด้วยแล้ว ก็จะเป็นการขัดต่อหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่า กรณีตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) นั้น แม้จะมีผลเสมือนเป็นเงื่อนไขอันเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการเข้าดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง และคณะผู้บริหารท้องถิ่นอยู่ด้วย แต่ก็เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั่นเองซึ่งผลทำให้ไม่มีสิทธิในการเข้าดำรงตำแหน่งนั้น จึงถือได้ว่าเป็นสิทธิชนิดหนึ่งที่สามารถถูกจำกัดได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ วรรคสาม เช่นเดียวกับสิทธิตามมาตรา ๓๕ (๑) (๒) (๓) อีกทั้งตำแหน่งต่าง ๆ ตาม (๔) และ (๕) ก็เป็นตำแหน่งทางการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งการที่กฎหมายบัญญัติจำกัดสิทธิโดยมิให้รับประโยชน์จากสิทธิบางประการที่ตนเองมีอยู่นั้น ก็เพื่อเป็นการส่งเสริม จูงใจ ให้เกิดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งในฐานะพลเมือง ซึ่งหากไม่ปฏิบัติแล้วก็อาจเกิดผลบางประการย้อนแย้งกับการส่งเสริมและธำรงไว้ซึ่งรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างยั่งยืน

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การห้ามดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) นั้น เป็นการจำกัดต่อเสรีภาพด้วยหรือไม่ หากเป็นการจำกัดต่อเสรีภาพด้วยแล้ว ก็อาจจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ วรรคสาม ที่กำหนดให้กระทำได้เฉพาะการจำกัดสิทธิเท่านั้น ทั้งนี้เมื่อ

^๑ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย”

^๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรานั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

พิจารณาความหมายของคำว่า “เสรีภาพ” ซึ่งหมายถึง อำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองของมนุษย์ที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใด อันไม่เป็นการละเมิดต่อกฎหมาย เห็นได้ว่าการที่จะเป็นการจำกัดเสรีภาพนั้น จะต้องเป็นการบัญญัติกฎหมายออกมาจำกัดเสรีภาพโดยตรง ส่วนที่ร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) บัญญัติไว้ นั้น มิใช่เป็นการออกกฎหมายมาเพื่อจำกัดเสรีภาพโดยตรง แต่เป็นการออกกฎหมายเพื่อเป็นการกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติเสียก่อนว่า หากบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเสียก่อนแล้ว จึงจะเกิดผลให้เสียสิทธิประโยชน์บางประการ กรณีจึงเป็นเรื่องของการจำกัดสิทธิหาใช่การจำกัดเสรีภาพไม่ เพราะหากเป็นเรื่องของเสรีภาพแล้วจะต้องเป็นการห้ามเสียแต่แรก โดยไม่ต้องมีเงื่อนไขของการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เสียก่อนแต่อย่างใดเลย ดังนั้น การจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งตาม (๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา และตาม (๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการจำกัดสิทธิที่เป็นไปตามความหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว มิได้มีผลกระทบที่จะถือว่าเป็นกรณีอื่นใด นอกเหนือไปจากสิทธิที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ วรรคสาม ให้อำนาจไว้ อันจะทำให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) เป็นการบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลไม่เกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนและผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ”

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ว่า การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง กลับบัญญัติยกเว้นให้มีการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่ใช่การออกเสียงโดยตรง และไม่ใช่ออกเสียงโดยลับได้ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงมีลักษณะทางกายภาพเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ก็ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนได้ โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น โดยให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ บทบัญญัติยกเว้นเช่นนี้จะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ หรือไม่นั้น เห็นว่า กรณีคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ก็ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนได้ โดยจะต้องเป็นไปตามความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้น ถึงแม้ว่าโดยสภาพจะไม่เป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ แต่อย่างไรก็ตาม การบัญญัติยกเว้นเช่นนั้น ก็เป็นการจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อให้โอกาสแก่คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งให้สามารถใช้สิทธิทางการเมืองของตนออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งได้ เพราะหากไม่มีข้อยกเว้น

ดังกล่าว บุคคลผู้ทรงสิทธิตามรัฐธรรมนูญเหล่านั้นก็จะไม่มีโอกาสใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งได้เลย สิทธิพื้นฐานทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญให้ไว้แก่บุคคลเหล่านั้นย่อมจะกลายเป็นหมันไป อันมิใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังจะเห็นได้จากที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา ๒๗ วรรคสี่ ว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม...” ซึ่งการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง ก็เป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุสามารถใช้สิทธิได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ ได้บัญญัติไว้

การบัญญัติกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ ดังกล่าว ถึงแม้จะก่อให้เกิดผลบางประการที่จะกระทบต่อวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับที่จะต้องดำเนินการออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งโดยไม่ให้ผู้ใดทราบว่ามีผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนตัดสินใจเลือกใครอยู่ด้วยก็ตาม แต่การที่ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ในกรณีที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้เองนั้นก็เป็นการกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ อีกทั้งการดำเนินการตามความจำเป็นนั้นก็เป็นการบอกให้บุคคลเพียงหนึ่งคนที่ตนไว้วางใจล่วงรู้ว่าตนประสงค์จะลงคะแนนให้ใคร เพื่อให้บุคคลนั้นลงคะแนนเสียงให้ตนตรงตามเจตนาของตน

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองเท่านั้น ก็ยังมีข้อยกเว้นในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถอ่านหนังสือได้หรือมีลักษณะความบกพร่องทางกายภาพจนไม่สามารถออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองได้ สามารถขอให้บุคคลที่ตนไว้วางใจให้ความช่วยเหลือได้ ประกอบกับมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี ก็ได้ให้การรับรองประกันสิทธิทางการเมืองของคนพิการบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นตามข้อ ๒๕ (a) (iii) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและชีวิตสาธารณะที่ “รับรองให้คนพิการมีเสรีภาพในการแสดงเจตนารมณ์ในฐานะเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเพื่อการนี้อนุญาตให้บุคคลที่คนพิการเลือกเอง ช่วยเหลือในการลงคะแนนเสียงหากจำเป็นและตามที่คนพิการร้องขอ” ซึ่งเป็น

การสอดคล้องต้องกันกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง ด้วยแล้ว ก็ย่อมจะเป็นวิธีการที่จำเป็นและมีความชอบธรรมที่จะต้องกระทำเพื่อขจัดอุปสรรคในการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ซึ่งมีจำนวนไม่มากดังที่บัญญัติยกเว้นนั้น จึงถือได้ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง ที่ยกเว้นให้บุคคลอื่นกระทำการแทนคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้โดยมีเงื่อนไข ขอบเขต และวิธีการที่เหมาะสมกำกับไว้ นั้น ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามที่ปรากฏให้เห็นได้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ อย่างแท้จริง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕

(นายเจริญ ภัคดีธนากุล)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ